

DE TIJD
2/3/2004

Van links naar rechts: Frank Van Hecke, Gerolf Annemans, Wim Verreycken en Filip Dewinter van het Vlaams Blok.

(Foto: Photo News)

Vlaams Blok kan er goedkoop van af komen

Met spanning wordt uitgekeken naar de afloop van het proces tegen de Vlaams Blok-VZW's voor inbreuken op de antiracismewet. Sommigen gaan ervan uit dat het einde van het Vlaams Blok als partij nabij is. DIRK VOORHOOF is daar, na een analyse van het juridische kader, nog niet zo zeker van. De directe en indirecte gevolgen van een veroordeling van de drie VZW's kan voor het Vlaams Blok wel eens meevallen.

Het Hof van Cassatie verwees het proces door naar het hof van beroep in Gent. Door de feiten niet als een politiek misdrijf te beschouwen, kan eindelijk een uitspraak over de grond van de zaak worden verwacht. Heeft het Vlaams Blok kennelijk en herhaaldelijk discriminatie en segregatie (rassenscheiding) verkondigd en aangezet tot vreemdelingenhaat?

In België is sinds de antiracismewet van 30 juli 1981 het aanzetten tot racisme en vreemdelingenhaat strafbaar. Tegen drie VZW's werd enkele jaren geleden een procedure op gang gebracht, op verdenking van strafbare medewerking aan het Vlaams Blok.

Er wordt aangevoerd dat die partij in het openbaar, kennelijk en herhaaldelijk discriminatie of segregatie (rassenscheiding) heeft verkondigd en heeft aange-

zet tot vreemdelingenhaat. Het gaat meer bepaald om drie VZW's die nauw verbonden zijn met de financiering en de werking van het Vlaams Blok.

De rechtszaak tegen de drie VZW's is in gang gezet. Dat is niet gebeurd na de vaststelling van strafbare feiten door de politie of het openbaar ministerie, maar na een klacht van het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding (CGKR) en de Liga voor de Mensenrechten.

Het CGKR en de Liga verwijzen in hun dagvaarding uitgebreid naar passages uit boeken, brochures, pamfletten, tijdschriften en congresstukken van het Vlaams Blok. Die passages zouden volgens het CGKR en de Liga hebben aangezet tot discriminatie. Het gaat om discriminaties in verband met sociale zekerheid, werkgelegenheid, huisvesting,

onderwijs, verblijf en uitzetting, discriminaties telkens op basis van afkomst of nationaliteit.

Het is nu aan de rechter om te oordelen over het strafbare karakter van die teksten en desgevallend de VZW's te veroordelen voor hun medewerking aan een politieke partij die inbreuk pleegt op de antiracismewet. Dat in weerwil van wat Bart Eeckhout onlangs poneerde in De Morgen: 'De strijd met het Blok moet op dit moment in het politieke debat gevoerd worden, niet voor de rechter.' (DM 27/2/2004, p. 2)

Door het aanzetten tot racisme en vreemdelingenhaat in de wet strafbaar te stellen, de racistische drukpersmisdrijven te 'correctoraliseren' en het CGKR opdracht te geven om strafvervolgving in te stellen, liggen de politici zelf aan de basis van dit proces.

Dat het finale oordeel van de rechter in deze zaak onvermijdelijk een politiek-maatschappelijke betekenis heeft, daar is op zichzelf niets mis mee. Zo kort voor de verkiezingen krijgt de zaak ongetwijfeld wel een extra dimensie. Toch moet men de mogelijke gevolgen van een veroordeling nu ook weer niet overdrijven.

Geldboetes

De antiracismewet dreigt met correctionele geldboetes tot 5.000 euro of mogelijke gevangenisstraffen van een maand tot een jaar. Zowel het CGKR als de Liga eisen een forse schadevergoeding van de VZW's. Als rechtspersonen riskeren de vzw's ook dat de correctionele geldboete wordt opgetrokken als omzetting van de gevangenisstraf.

Een veroordeling kan ook aanleiding geven tot de ontbinding van de VZW's. Het moet dan wel vaststaan dat de VZW's er opzettelijk op zijn gericht om die strafbare feiten te plegen of opzettelijk van hun doel zijn afgewend om aan te zetten tot racisme of vreemdelingenhaat. En een sanctie moet ook evenredig ('proportioneel') blijven, rekening houdend met het belang dat moet worden gehecht aan de vrijheid van meningsuiting en de expressievrijheid in het politieke discours. Een correctionele geldboete is allicht het meest waarschijnlijke scenario.

Een veroordeling van de VZW's, maar dus vooral de vaststelling dat het Vlaams Blok kennelijk en herhaaldelijk heeft aangezet tot discriminatie of segregatie, kan ook aanleiding geven tot toepassing van artikel 3 § 1 van de Cultuurpactwet.

Een veroordeling wegens inbreuk op de antiracismewet kan impliceren dat het Vlaams Blok 'de principes en de regels van de democratie' niet aanvaardt.

In dit geval kan het Vlaams Blok niet langer aanspraak maken op bepaalde participatierechten, zoals bijvoorbeeld het lidmaatschap in de Raad van Bestuur van de openbare omroep VRT of de toegang tot VRT-zendtijd in aanloop naar de verkiezingen.

Het Vlaams Blok riskeert ook financieel te moeten inleveren als de dotatie in het Vlaams Parlement in vraag zou worden gesteld naar aanleiding van een veroordeling voor inbreuken op de antiracismewet. Maar ook dat hangt nog af van een reeks andere beslissingen.

Een veroordeling in toepassing van de antiracismewet kan eveneens als basis dienen voor de toepassing van artikel 15ter van de wet betreffende de verkiezingspropaganda en de financiering van de politieke partijen. Als een politieke partij door eigen toedoen of door toedoen van haar componenten, lijsten, kandidaten of gekozenen, duidelijk aantoonbaar dat ze vijandig staat tegenover de rechten en vrijheden gewaarborgd door het Europees Mensenrechtenverdrag (EVRM), kan op basis van dit artikel haar dotatie worden ingetrokken. Dat kan voor een periode van drie maanden tot een jaar.

Hiervoor is wel een beslissing nodig van de algemene vergadering van de afdeling administratie van de Raad van State, op klacht van minstens een derde

'NIET WAT als politiek incorrect wordt beschouwd kan aanleiding geven tot een veroordeling. Alleen die uitingen die daadwerkelijk in strijd zijn met de antiracismewet en waarvan de sanctionering noodzakelijk is in een democratische samenleving komen in aanmerking voor correctionele bestraffing.'

van de leden van de Controlegecommissie die waakt over de toepassing van de wet betreffende de verkiezingspropaganda en de partijfinanciering. Hoewel dit artikel 15ter dateert van 1999, ontbreken nog altijd de uitvoeringsmodaliteiten alvorens effectief toepassing kan gemaakt worden van die bepaling. Er zijn dus nog heel wat stappen te nemen alvorens eventueel de overheidsfinanciering van het Vlaams Blok in gevaar komt naar aanleiding van een veroordeling in Gent.

Zelfs als de Raad van State, op basis van het arrest van het hof van beroep in Gent, tot de conclusie zou komen dat het Vlaams Blok vijandig staat tegenover de EVRM-grondrechten, dan nog is de enige sanctie die wettelijk mogelijk is een tijdelijke schorsing van de dotatie. Het gaat om een schorsing voor een periode die niet korter mag zijn dan drie maanden noch langer dan één jaar. Van een partijverbod is geen sprake.

Of het tot een strafrechtelijke veroordeling komt van de drie VZW's is een open vraag. Het beoordelen van het strafbare karakter van de Vlaams Blok-publicaties gebeurt uitsluitend door de rechter. In het strafrecht moet het strafbare gedrag altijd eng worden geïnterpreteerd. Omdat het over de strafbaarstelling van de uitoefening van een fundamenteel grondrecht gaat - te weten de (politieke) expressievrijheid - is een grote mate van omzichtigheid vereist.

Niet wat als politiek incorrect wordt beschouwd kan aanleiding geven tot een veroordeling. Alleen die uitingen die daadwerkelijk in strijd zijn met de antiracismewet en waarvan de sanctionering noodzakelijk is in een democratische samenleving komen in aanmerking voor correctionele bestraffing.

In de zaak van het CGKR/Liga tegen de drie Vlaams Blok-VZW's zal ook het hof van beroep in Gent pas tot bestraffing overgaan als duidelijk kan worden afgeleid uit de voorgelegde documenten, publicaties en brochures dat bepaalde uitingen kunnen worden aangemerkt als een aanzet tot racisme, discriminatie of vreemdelingenhaat.

De auteur is Hoogleraar Universiteit Gent en lid van de raad van bestuur van het ICM (Interuniversitair Centrum Mensenrechten) en lid van de Liga voor Mensenrechten